

Weeskinders het ook liefde nodig

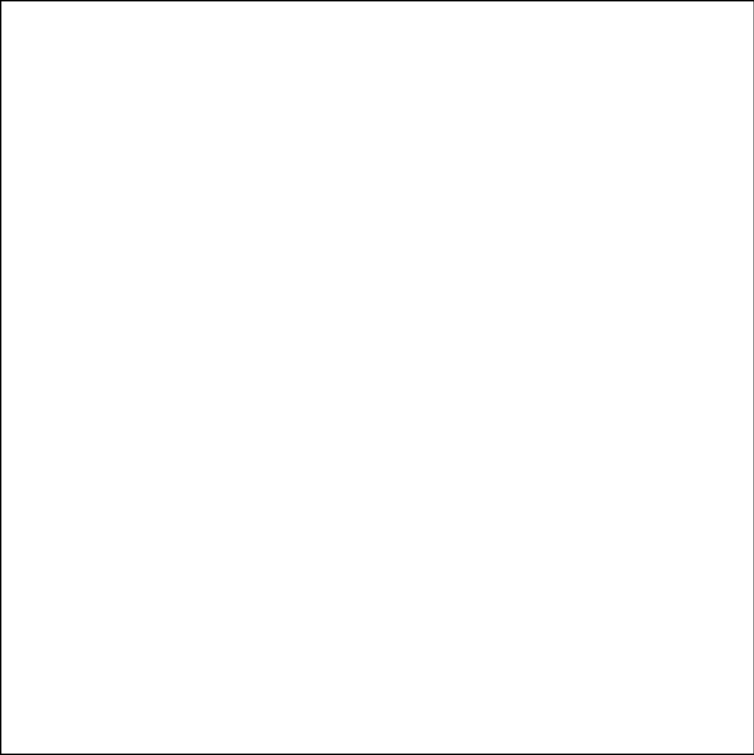
 Kandume Ruusa, Sennobia-Charon Katjuongua, Eliaser Nghitewa

 Jamanovandu Urike

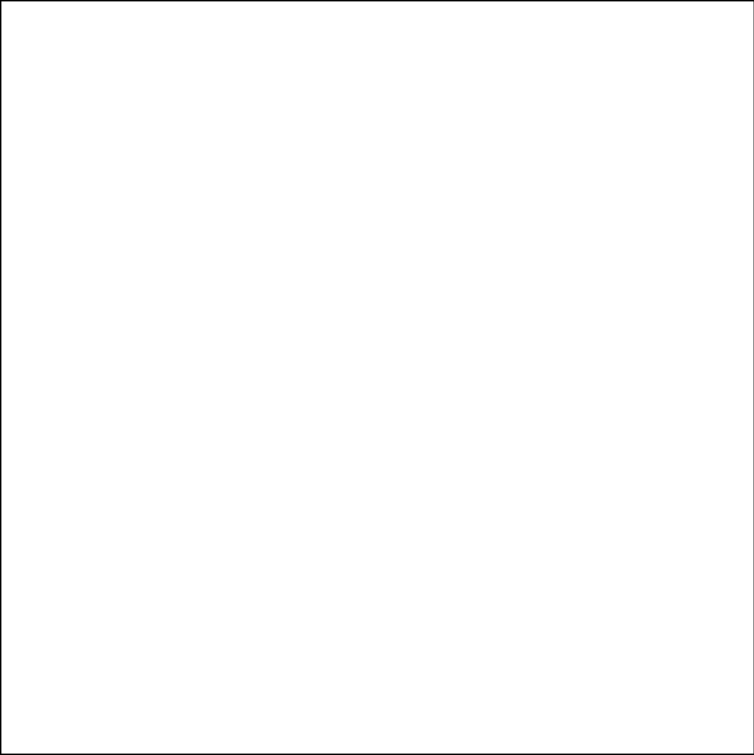
 Helena Vilonel

 5

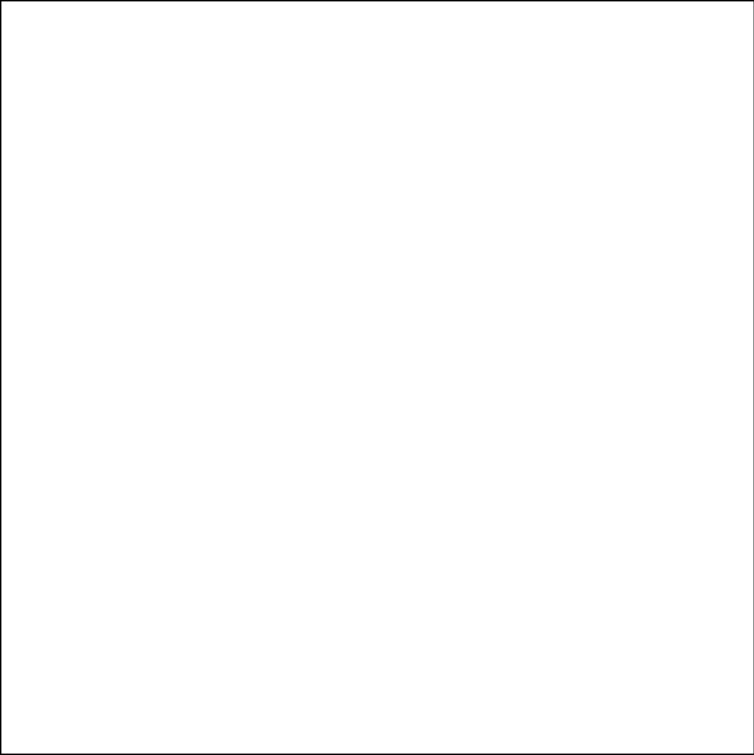
 Afrikaans

Hilifa staan elke oggend vroeg op om ontbyt te maak vir sy ma. Sy was onlangs dikwels siek en Hilifa het geleer hoe om sy ma en homself te versorg. Wanneer sy ma te siek is om op te staan, sou hy vuur maak om water te kook sodat hy kan tee maak. Hy sou vir sy ma haar tee vat en dan pap maak vir ontbyt. Soms is sy ma te siek om dit te eet. Hilifa is baie bekommerd oor sy ma. Sy pa is twee jaar gelede dood, en nou is sy ma ook siek. Sy is baie maer, net soos sy pa gewees het.

Een oggend het hy sy ma gevra, “ Wat is verkeerd, Mamma? Wanneer gaan jy beter word? Jy kook nie meer nie. Jy kan nie meer op die land werk of huis skoon maak nie. Jy maak nie meer vir my ‘n kospakkie vir skool of was my skooldrag nie... ” “Hilifa, my seun, jy is net nege jaar oud en versorg my so goed. Sy kyk na die jong seun en wonder wat sy vir hom moet vertel. Sou hy verstaan? Ek is baie siek. Jy het oor die radio van die siekte, Vigs, gehoor. Dit is die siekte wat ek het. Hilifa was doodstil vir ‘n paar minute. “Beteken dit dat jy sal doodgaan soos Pappa?” “ Daar is mos nie geneesmiddels vir Vigs nie.”

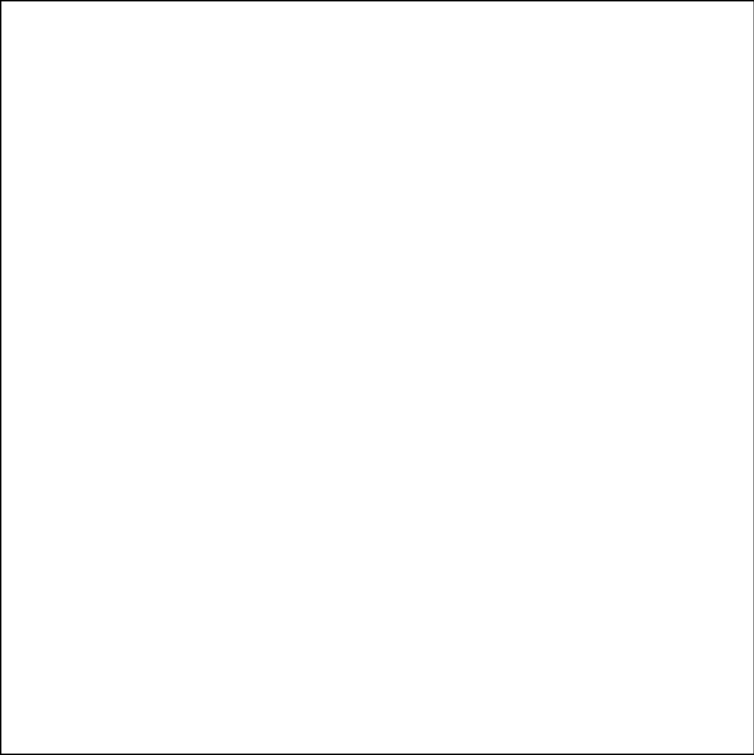
Hilifa loop ingedagte skool toe. Hy kan nie deel wees van sy vriende te geselsies en spelery langs die pad nie. “Wat is verkeerd?” vra hulle. Maar Hilifa kan nie antwoord nie, sy ma se woorde draai nog in sy ore. “Geen genesing. Geen genesing.” Hoe gaan hy na homself kyk as sy ma doodgegaan het, bekommer hy hom. Waar sal hy woon? Waar gaan hy geld kry om kos te koop?

Hilifa sit by sy bank. Hy trek sy vinger oor die krapmerke in die houtbank, “Geen genesing. Geen genesing.” “Hilifa? Hilifa, gee jy aandag?” Hilifa kyk op. Juffrou Nelao staan langs sy bank. “Staan op, Hilifa! Wat was my vraag?” Hilifa kyk af na sy voete. “Jy gaan nie die antwoord daar vind nie!” sê sy. “Magano, gee vir Hilifa die antwoord.” Hilifa voel so skaam, juffrou Nelao het nog nooit voorheen op hom geskree nie.

Hilifa worstel deur die oggend. Hy bly sit in die klas gedurende pouse. “ Ek het pyn op die maag, ” jok hy vir sy vriende. Dit was nie ‘n baie groot leuen nie, hy voel regtig siek. Sy bekommernisse draai rond in sy kop soos kwaai bye. Juffrou Nelao hou hom stilletjies dop. Sy het hom gevra wat verkeerd is. “Niks, ” antwoord hy. Haar ore hoor die moegheid en bekommernis in sy stem. Sy sien die vrees wat hy so hard probeer wegsteek.

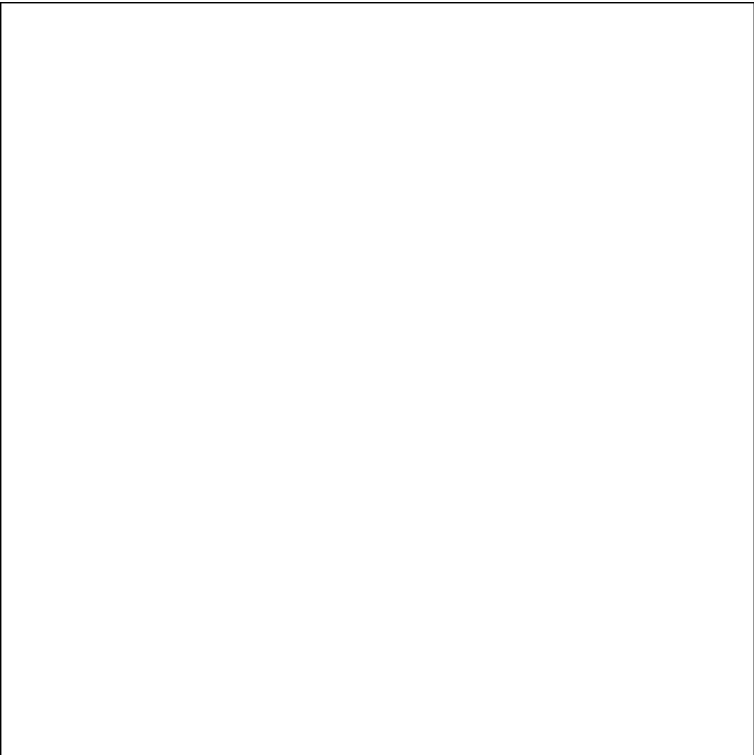
Die nommers het rondgespring in sy kop toe Hilifa sy Wiskunde probeer doen het. Hy kon dit nie lank genoeg stil hou sodat hy kan optel nie. Hy gee moed op en hy sit en dink eerder aan sy ma. Sy vingers begin teken wat hy dink. Hy teken sy ma in haar bed. Hy teken homself langs sy ma se graf. “ Wiskunde-monitors, neem asseblief al die boeke in,” roep juffrou Nelao uit. Skielik sien Hilifa die tekeninge in sy boek en probeer om die bladsy uit te skeur, maar dit was te laat. Die monitor gaan gee sy boek vir juffrou Nelao.

Juffrou Nelao kyk na Hilifa se tekeninge. Toe die kinders uitloop om huis toe te gaan, vra sy: "Kom hier, Hilifa. Ek wil met jou praat. Wat is fout?" vra sy sagkens. "My ma is siek. Sy het vir my gesê sy het Vigs. Wil sy dood gaan?" "Ek weet nie, Hilifa, maar sy is baie siek as sy Vigs het. Daar is geen geneesmiddel daarvoor nie. Al weer daardie woorde. "Geen geneesmiddel. Geen geneesmiddel. Hilifa begin huil. "Gaan huis toe, Hilifa," sê sy. "Ek sal kom en jou ma kom besoek."

Hilifa het huis toe gegaan en kry sy ma besig om die middagete maak. “ Ek het vandag vir jou gekook, Hilifa, maar is nou baie moeg. Versorg asseblief die groente tuin en vat van die tamaties winkel toe. Hulle sal dit vir ons verkoop. Na middagete het Hilifa tuin toe gegaan. Hy het na die helder kleure van al die groente, helder rooi tamaties en chillies, lang groen boontjies en donker groen spinasie, die groen blare van die soetpatats en hoë goue mieliesgekyk. “ Wat gaan van die tuin word as sy ma dood gaan?” wonder hy.

Juffrou Nelao arriveer kort nadat Hilifa winkel toe gegaan het. Sy spandeer 'n lang tyd om met sy ma te gesels. Sy het vir Hilifa se ma gevra: "Mevrou Ndapanda, gebruik u medisyne vir vigs?" "Na my man se dood was ek te skaam om dokter toe te gaan " vertel sy vir Juffrou Nelao. "Ek het bly hoop dat ek nie vigs opgedoen het nie. Toe ek begin siek geword het en dokter toe gaan, het sy gesê dat dit te laat was, die medisyne sou my nie meer help nie. Juffrou Nelao het vir mevrou Ndapanda vertel wat om te doen om vir Hilifa te help.

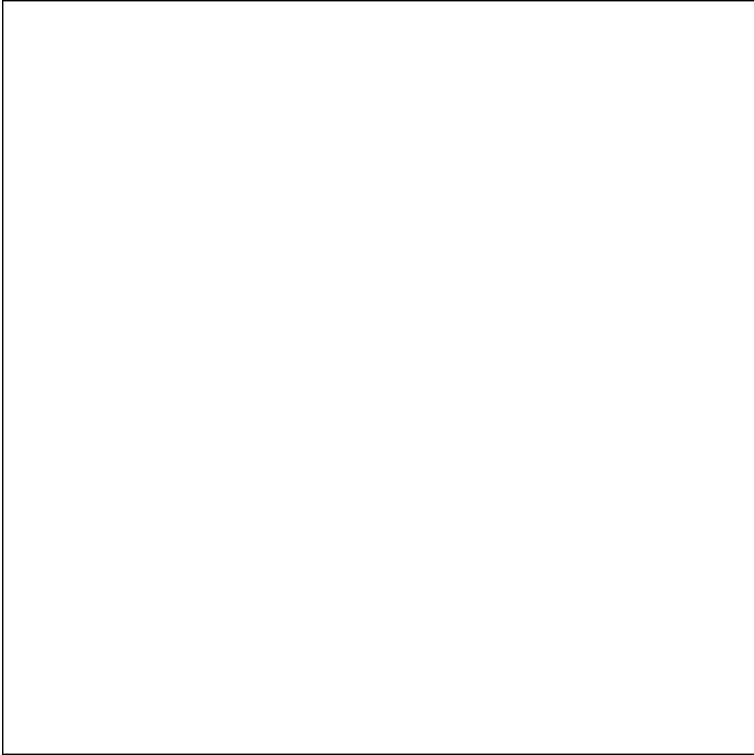
Toe Hilifa by die huis kom het sy ma hom gevra:
“Hilifa, ek wil saam met jou gaan stap. Sal jy my help?”
Hilifa vat sy ma se arm en sy leun teen hom. Hulle het
uitgestap tot waar die doringbome gegroei het. Sy het
hom gevra, “ Onthou jy hoe jy hier sokker gespeel het
met jou neef, Kunuu? Jy het die bal tot in die boom
geskop en dit het vasgesit in die dorings. Jou pa is
stukkend gekrap toe hy dit vir jou uit gehaal het.”

“Kyk, daar is ‘n omandjembere bos. Gaan pluk daarvan en vat dit huis toe.” Terwyl Hilifa die soet bessies pluk, sê sy, “Onthou jy toe jy nog klein was en die saadjies saam met die bessies geëet het. Jy kon vir ‘n hele week nie toilet toe gaan nie.” “Ja, my maag was sooo seer,” onthou Hilifa laggend.

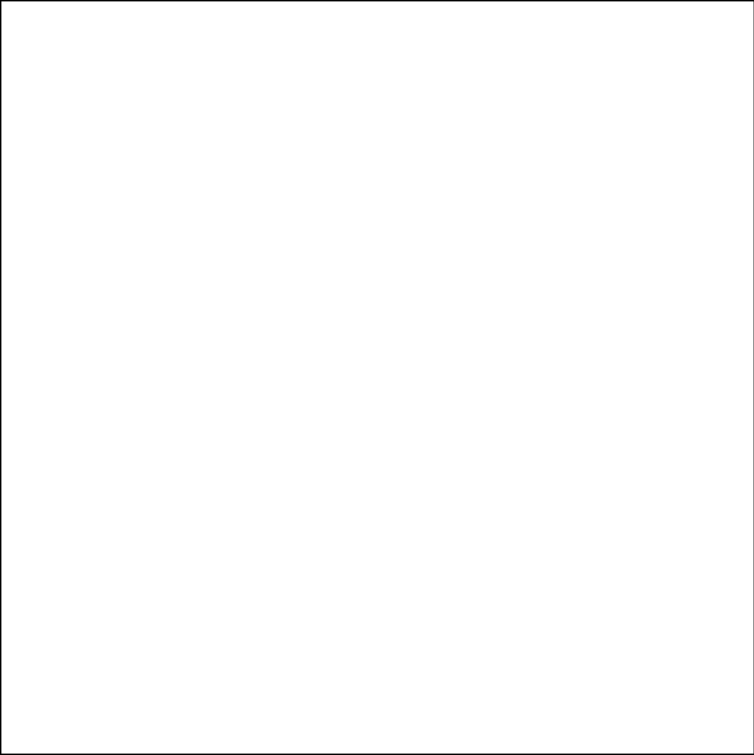
Toe hulle terug by die huis kom, was Hilifa se ma baie moeg. Hilifa maak vir haar tee. Mevrou Ndapanda haal 'n boks onder haar bed uit. "Hilifa, hierdie is vir jou. In die boks is goeters wat jou sal help om te onthou waar jy vandaan kom."

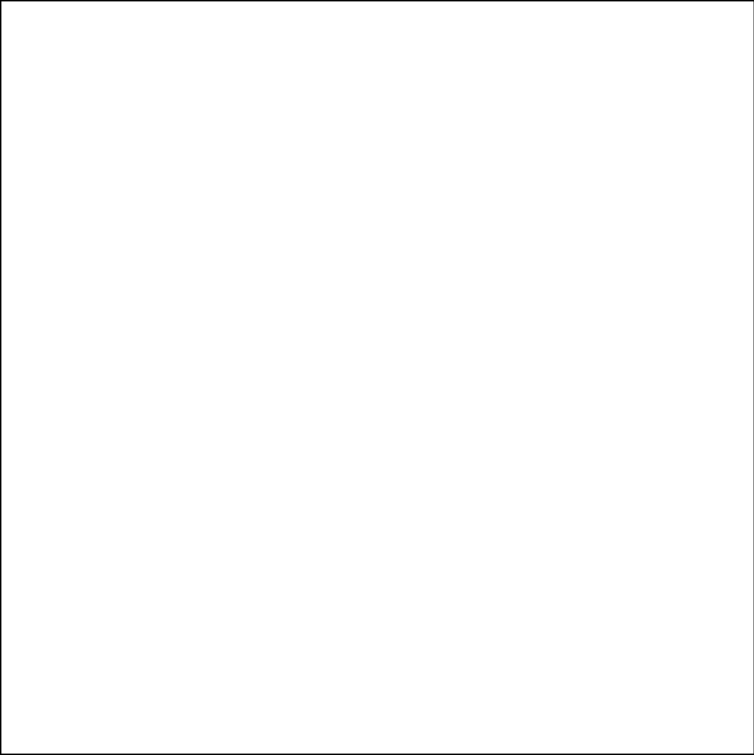
Sy haal die aandenkings een vir een uit die boks. “ Hier is ‘n foto waar jou pa jou vashou. Jy was sy eersgebore seun. Hierdie is die foto toe ek jou na jou oupa en ouma gevat het, hulle was so bly. Hierdie is jou eerste tand wat ons getrek het. Onthou jy nog hoe jy daaroor gehuil het en ek jou moes belowe het dat ‘n nuwe tand sou uitgroei? Hierdie is die borsspeld wat jou pa vir my gegee het toe ons een jaar getroud was.

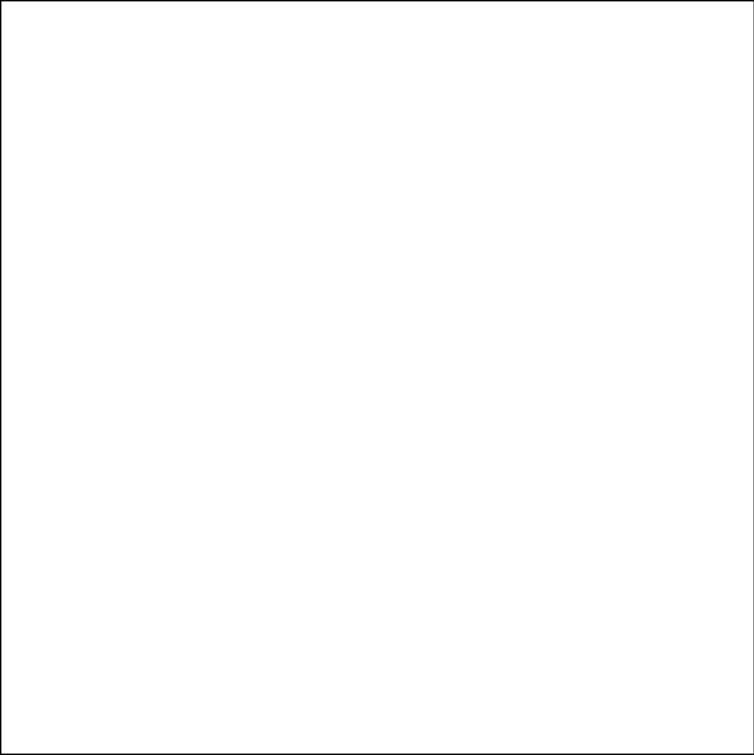
Hilifa hou die boks vas en begin te huil. Sy ma hou hom styf teen haar sy vas en sê 'n gebed op: " Mag die Here jou beskerm en bewaar. " Sy druk hom vas terwyl sy praat: " Hilifa, my seun. Jy weet dat ek baie siek is en binne kort sal ek by jou pa wees. Ek wil nie hê dat jy hartseer moet wees nie. Onthou eerder hoe baie lief ek jou het. Onthou ook hoe baie lief jou pa jou gehad het.

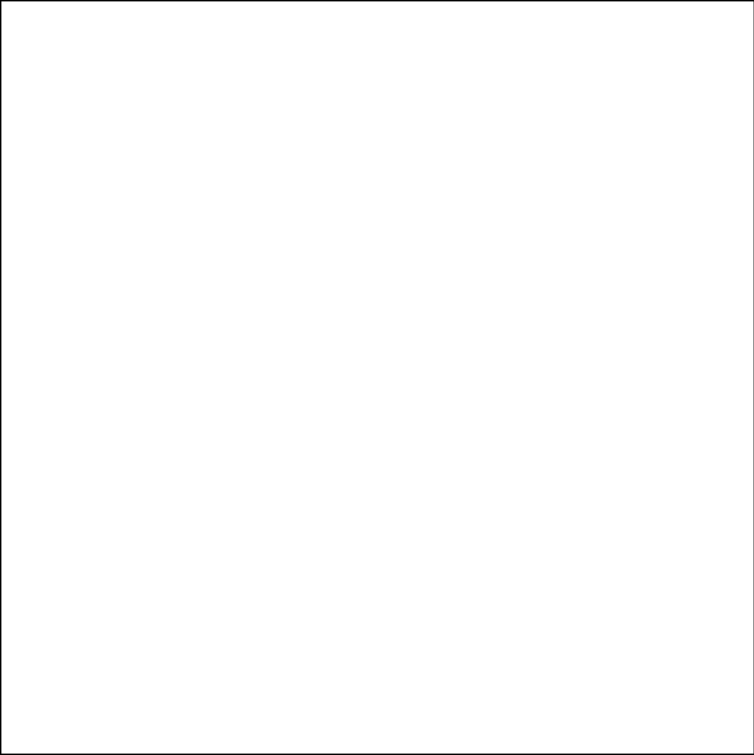
Sy ma gaan voort, “Oom Kave vanaf Oshakati stuur vir ons geld wanneer hy kan. Hy het vir my gesê dat hy goed na jou sal kyk. Ek het met hom daaroor gepraat. Jy sal skool gaan saam met Kunuu, sy seun. Kunuu is in graad vier net soos jy. Hulle sal jou goed versorg.” “Ek hou van oom Kave en Tannie Muzaa,” sê Hilifa. Ek hou ook daarvan om met Kunuu te speel. Sal mamma beter word as hulle jou help versorg?” “Nee, my seun. Ek sal nie weer gesond word nie. Jy kyk so mooi na my. Ek is baie trots om so ‘n goeie seun te hê.”

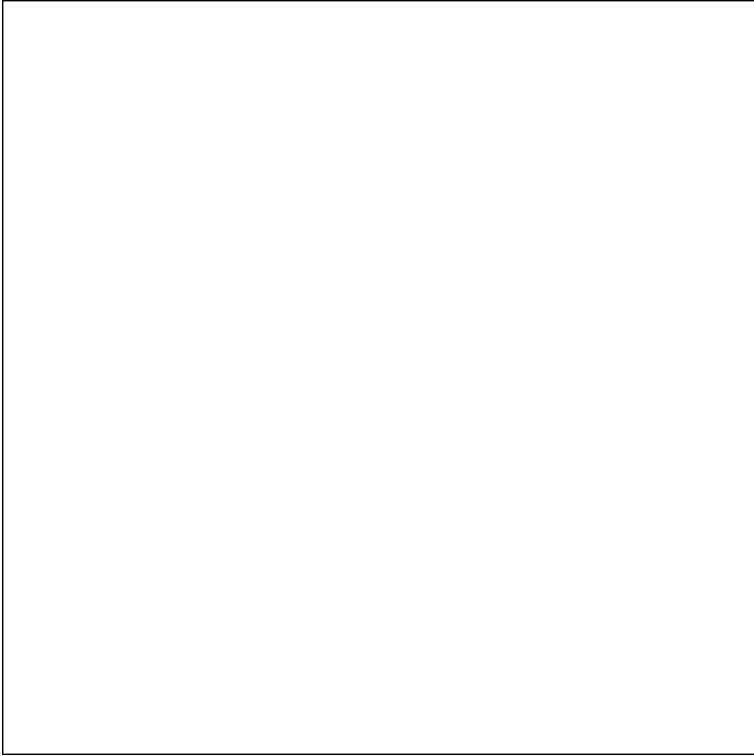
By die skool die volgende dag, leer juffrou Nelao vir hulle van HIV en Vigs. Die kinders lyk bang. Hulle het oor die radio van hierdie siekte gehoor, maar niemand by die huis praat daarvan nie. “Waar kom dit vandaan?” vra Magano. “Kan ons dit aansteek?” vra Hidipo. Juffrou Nelao verduidelik dat HIV is die naam van ’n virus. Wanneer ’n persoon HIV in hulle bloed het, lyk hulle nog gesond. “Ons noem dit eers Vigs wanneer hulle begin siek raak.”

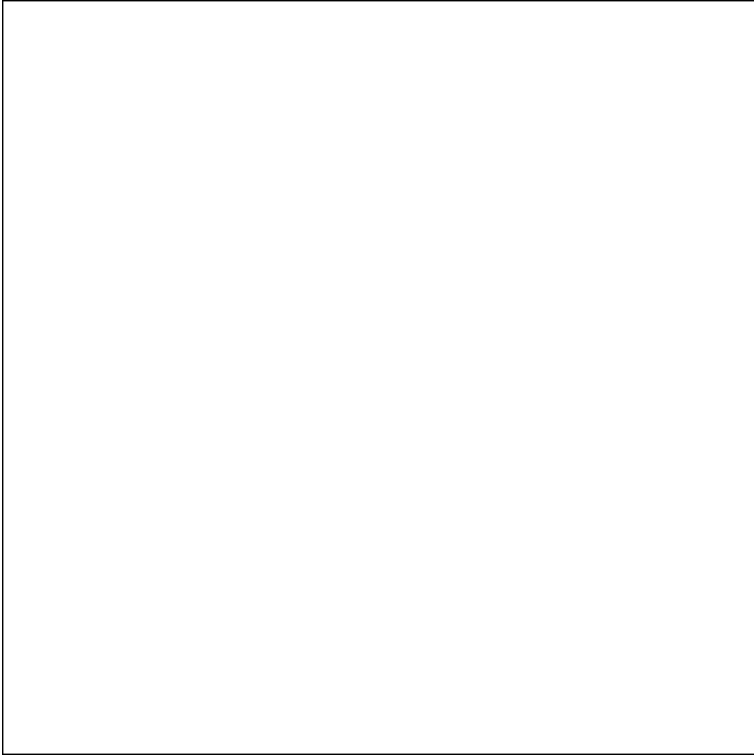
Juffrou Nelao verduidelik sommige van die maniere hoe ons met HIV besmet kan word. " As iemand HIV of Vigs het, kan ons die virus aansteek met hulle bloed. Daarom moet ons nooit skeermesse of tandeborsels deel nie. As ons gaatjies in deur ons ore laat steek, moet ons die naalde of lemmetjies steriliseer. " Sy verduidelik hoe om die naalde en lemmetjies te steriliseer. " As ons seergekry het en daar is bloed, moet ons altyd 'n volwassene vra om die wond skoon te maak. Ons moet altyd die seerplek toe hou om dit te beskerm, het sy hulle vertel.

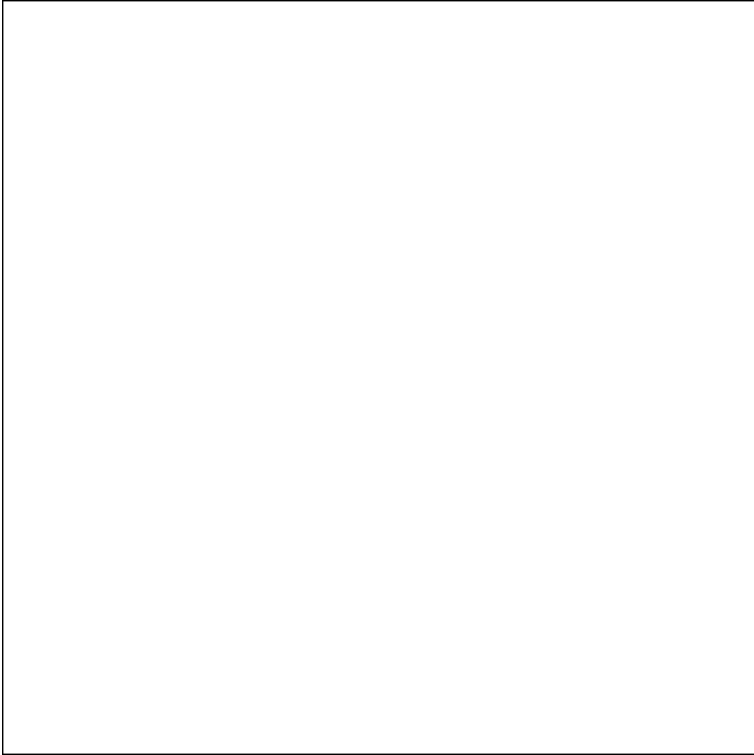
Daarna wys sy vir hulle 'n tabel. " Hier is al die maniere hoe HIV kan aansteek: " het sy hulle vertel. " Jy sal nie HIV kry deur 'n toilet te gebruik of 'n badkamer te deel nie. Drukkieste gee, te soen of hande skud met iemand wie HIV of Vigs het, is ook veilig. Dit is ook okei om koppies en borde te deel met iemand wat die siekte het. Jy kan dit nie aansteek as iemand hoes of nies nie en ook nie van muskiete of ander insekte soos luse of weeluse nie."

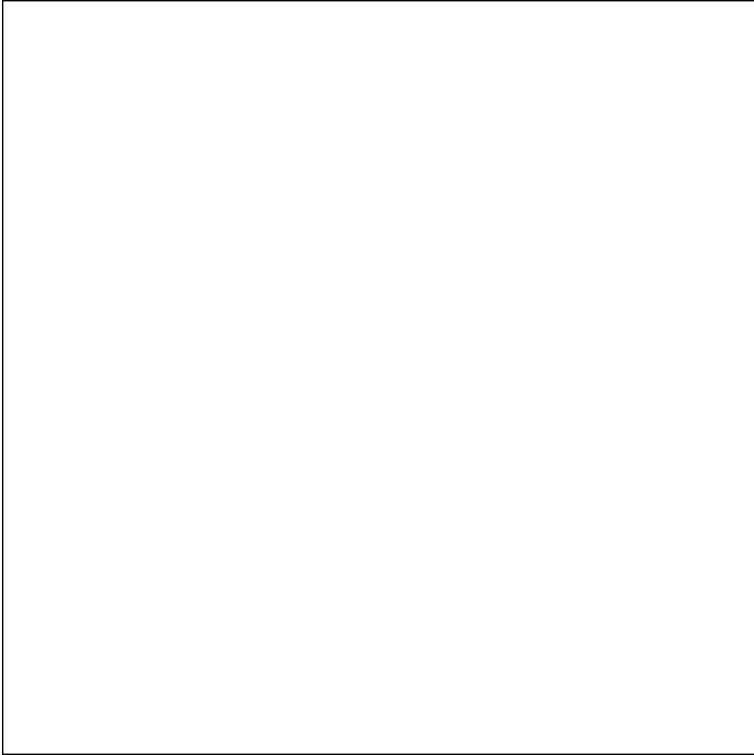
“Wat moet iemand doen as hulle dit wel het?” vra Magano. “Wel, jy moet jou goed versorg en baie gesonde kos eet. Kyk hier op ons tabel met kossoorte, ” sê sy. “Wie kan onthou watter kos is gesond en goed vir jou?” vra sy.

Toe Hilifa by die huis kom het hy sy ma als wat hy daardie dag geleer het by die skool vertel. “ Juffrou Nelao het ons vertel van HIV en Vigs en hoe om iemand wat siek is te versorg. Magano en Hidipo gaan my help met my huis pligte en ons gaan saam ons skool tuiswerk doen, “ het hy haar vertel.

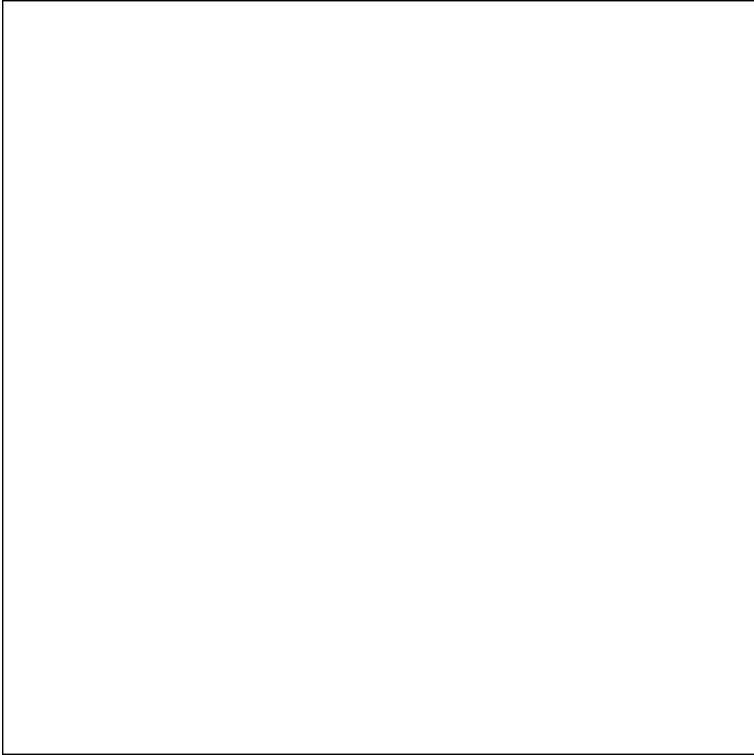
Daardie namiddag het Magano gekop gehelp om water te gaan haal. Hidipo het ho gehelp vuurmaakhout bymekaar maak. Toe het hulle gesit en hulle tuiswerk gedoen in die skaduwee van die Maroela boom.

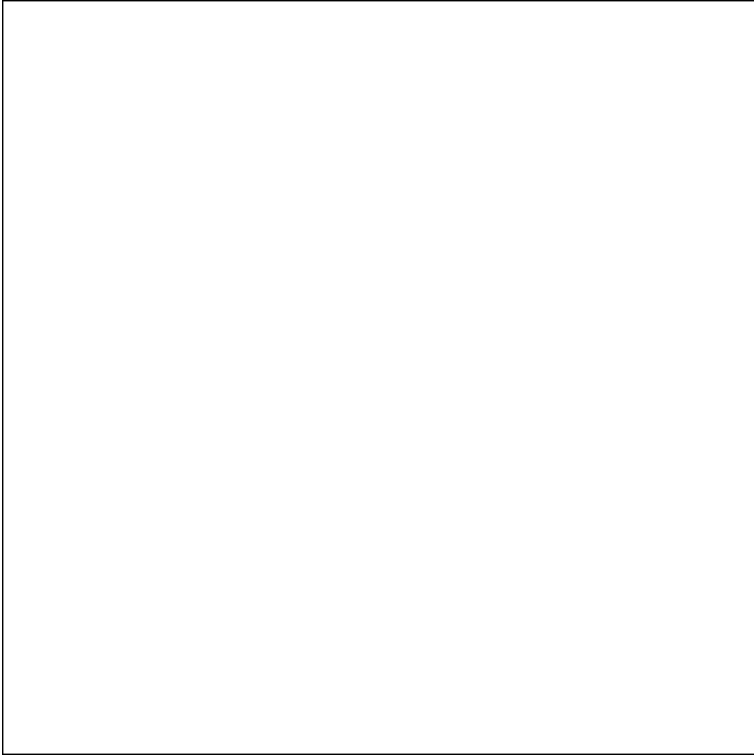
Juffrou Nelao het ook Hilifa se bure vertel dat hy sy ma versorg. Hulle het belowe om hom te help. Verskillende bure het elke aand vir hulle gekookte kos gebring om te eet. Hilifa het elke keer vir hulle van diegroente in die tuin gegee.

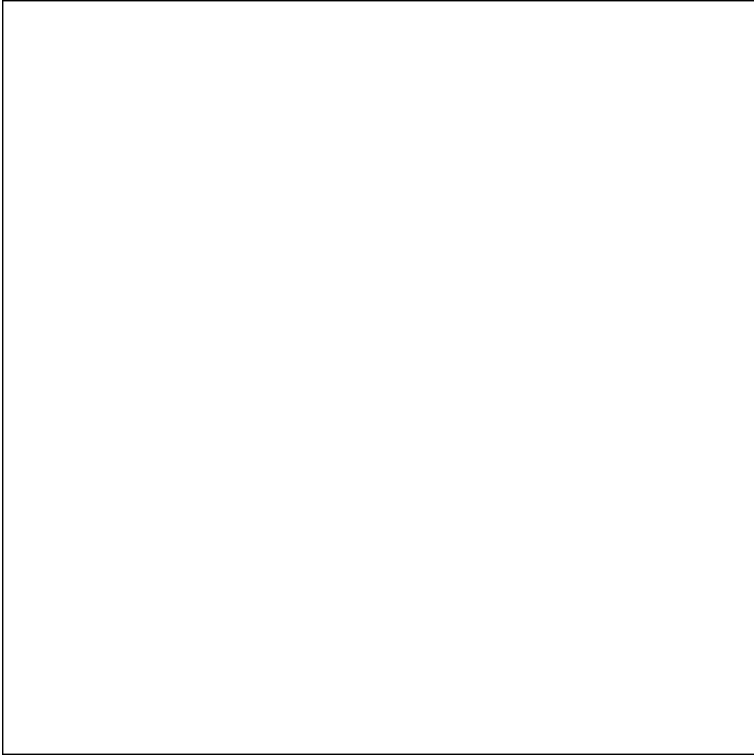
Op die laaste dag van die skooljaar was Hilifa baie gelukkig. Hy het huis toe gehardloop om sy skoolrapport vir sy ma te gaan wys. "Mamma! Mamma!" het hy geroep. "Kyk my rapport. Ek het 'n A, A en nog A's." Hilifa het sy ma gekry waar sy in die bed lê. "Mamma!" skree hy. "Mamma, word wakker!" Maar sy het nie wakker geword nie.

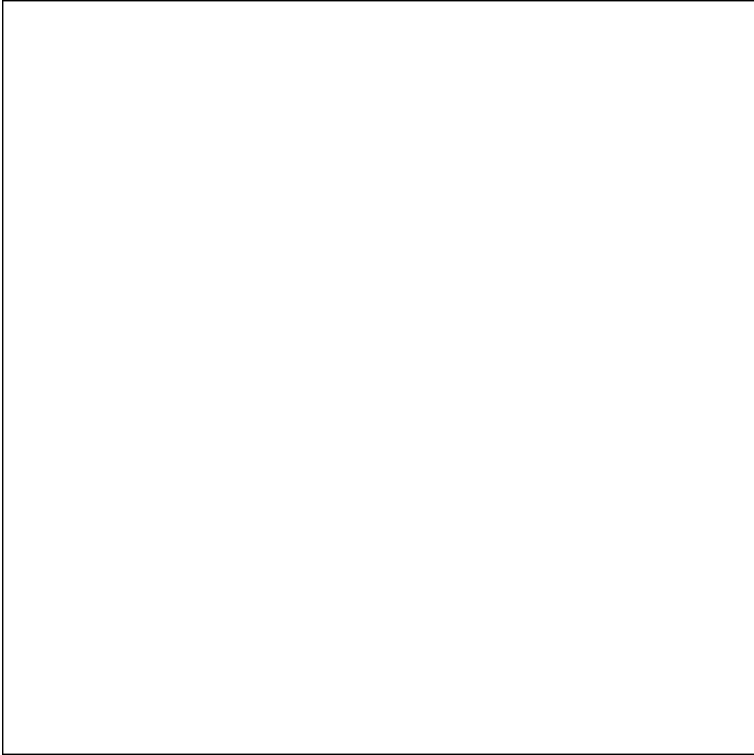
Hilifa het na die bure toe gehardloop. "My ma. My ma. Sy wil nie wakker word nie," het hy uitgeroep. Die bure het saam met Hilifa na mevrou Ndapanda se huis gegaan en haar in haar bed gekry. "Sy is dood, Hilifa," het hulle hartseer gesê.

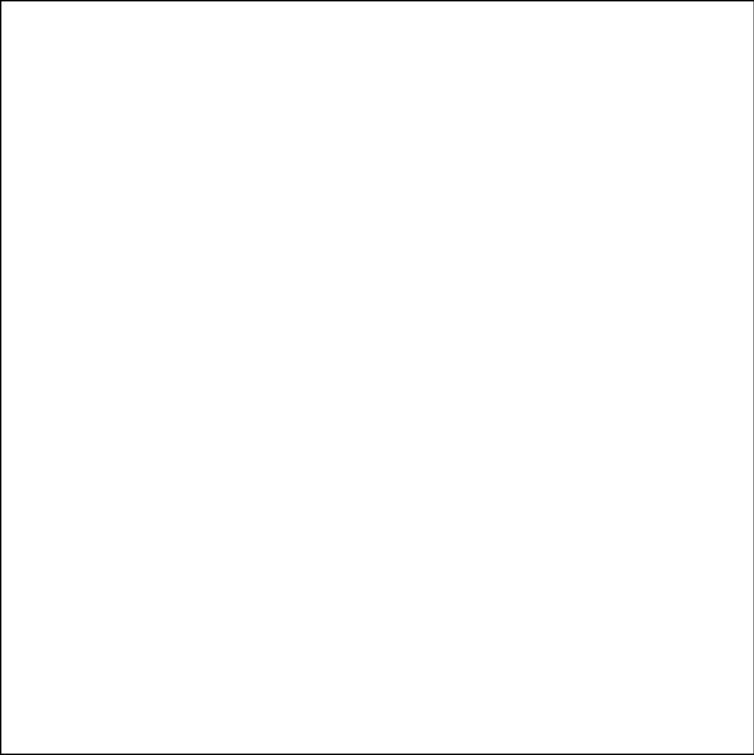
Die nuus het baie vinnig versprei dat mevrou Ndapanda dood is. Die huis was vol familieleden, bure en vriende. Hulle het vir Hilifa se ma gebed en gesange gesing. Hulle het gepraat oor al die goeie dinge wat hulle van haar geweet het.

Tannie Muzaa het vir al die besoekers kos gekook. Oom Kave het vir Hilifa vertel dat hulle hom na die begrafnis saam met hulle gaan vat terug na Oshakati toe. Sy oupa het vir hom stories oor sy ma vertel van toe sy nog 'n klein dogtertjie was.

Tydens die begrafnis het Hilifa voor die kerk gestaan en vir almal van sy ma vertel. “ My ma het my baie liefgehad en my baie goed versorg. Sy het vir my opdrag gegee om hard te leer sodat ek ‘n goeie werk kan kry. Sy wou hê dat ek gelukkig moet wees. Ek sal hard studeer en ook hard werk sodat sy trots kan wees op my.

Oom Kave en tannie Muzaa het na die begrafnis vir Hilifa sy goed gehelp inpak om saam te vat Oshakati toe. “ Kunuu sien uit daarna om ‘n nuwe vriend te hê, “ sê hulle vir hom. “ Ons sal vir jou sorg asof jy ons eie seun is. “ Hilifa sê totsiens vir die huis en klim in die taxi saam met hulle.

Global Storybooks

globalstorybooks.net

Weeskinders het ook liefde nodig

 Kandume Ruusa, Sennobia-Charon Katjiuongua, Eliaser Nghitewa

 Jamanovandu Urike

 Helena Vilonel

